Szepesi Dóra

Tessék saját hangot találni!

Interjú Kelecsényi Lászlóval

– *A* Szerelem máshol van *címmel öt drámája jelent meg a Gondolat Kiadónál a 2023-as Könyvfesztiválra. Ha jól számolom, eddig két drámakötete látott napvilágot, ezek közt voltak színészéletrajzok – Piaf, Karády, Tolnay Klári –, és korunk erkölcsi, szexuális problémáit feszegető művek. A legújabb öt darab már a címek alapján is egészen érdekes merítés: A* Rózsakirálynő *Árpád-házi Szent Erzsébetről szól, de van benne jövőbeli nagyvárosban játszódó szex-komédia is. Mi kötheti össze Édith Piafot és II. Endre lányát?*

– Egy fiatal, tehetséges színész-énekesnő, Orbán Bori személye, aki Piafot már eljátszotta ennek a darabomnak többféle rendezésében. A Szent Erzsébet-dráma pedig egyenesen az ő számára íródott, annak reményében, hogy a teátrum, amelynek tagja (Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínház), bemutatja majd. Erre az intézmény direktora (Andrási Attila Jászai díjas rendező) ígéretet is tett.

– *Ön Balázs Béla díjas író, filmtörténész, akiben „időnként elindul a színdarabírás dühe" – hogy egy mondatát idézzem. Mitől indul be ez a düh?*

– Mostanában már felkérésre is. Talán kezdek profi lenni. Hosszas előkészítő munka után írtam egy színpadi átdolgozást Kemény Zsigmond klasszikus történelmi regénye, az 1638-ban Erdélyben játszódó *Rajongók* alapján, éppen a fentnevezett színház számára. Ha viszont nem felkérésre, akkor valamilyen hirtelen pillanatnyi impulzus hatására írok. Az elmúlt bő évtizedben kb. húszegynéhány drámai művem született, ebből mostanáig tizenöt nemcsak folyóiratokban, hanem kötetekben is nyomdafestéket kapott. Az impulzus lehet egy művész életrajza vagy a színházi világ csábítása, lehet a metoo-botrány (lásd a Marton-ügy) is. Mondják az ismerőseim, hogy a darabjaim általában a művészvilágból merítik a témájukat. Ez igaz, ezt a világot ismerem a legjobban. De ha még sokáig élek, és kapok bíztatást, akkor talán írok olyasmiről is, hogy egy lepkegyűjtő könyvelőből hogyan válik sorozatgyilkos. Ez persze tréfa, de ha kell, ki tudok és ki akarok szállni a saját köreimből. Az sosem jutott eszembe, amit egyébként sok író gyakorol, hogy saját korábbi novellám vagy számos regényem valamelyikéből írjak új darabot. Az írói technika

és a dramaturgia fontos számomra. Bevallom, még mindig két magyar mesterem (Molnár és Örkény) bűvöletében írok drámákat. Ez vagy nagyképűen hangzik: hol vagyok én tőlük?! Vagy komikusan: tessék saját hangot találni! Ígérem: igyekezni fogok.

– *Történeteket mesél, amelyek valóban megtörténtek vagy épp megtörténhettek volna. Szereplői hangsúlyosan nők és férfiak. Valóságos szereplők, valaha volt sztárok és „celebek" életre keltésének lehetünk a tanúi. Gondolom, ez a filmes szakma hozadéka…*

– Csak részben. A filmes világon túl volt másik iskolám. Több évtizedig Krúdy Gyulát olvastam, szerkesztettem, széljegyzeteltem. Ottlik Géza műveivel is eltöltöttem hosszabb éveket. Érzem, hogy fogják a kezem. A 'megtörténhetett volna' szituáció már jobban érdekel, mint ami megtörtént. Például olyasmi, hogy Marilyn Monroe a Szovjetunióba látogat.

– *A* Szellemjárás *című darabban Pablo Picasso, James Joyce, Igor Sztravinszkij és egy Mike nevű alak (aki nem más, mint Jancsó Miklós) kvaterkázik egymással egy orvosi váróteremben. Ikonikus férfifigurái mellett megjelennek némileg anakronisztikus, hétköznapi férfiak is, emellett narrációjának egyik fontos eleme az önreflexió. Ilyen mondatokat is beleír a művekbe, mint például: „Nem tudom, hogy a szerző mit gondolt rólunk. Miért minket pécézett ki, és állított ide, a színpadra. Egyáltalán, hol van? Hol ez az író? Ismeri valaki? Látta valaki önök közül?" Ez a hozzáállás azt jelentené, hogy a szerző bujkál a szereplőiben, vagy éppen feloldódik bennük?*

– Mindig feltételezem, hogy van olvasóm, s vannak nézőim is. Ezért szólítom meg őket, ezért beszélek ki a rivaldán túlra. Úgy vélem, a jó darab párbeszéd a közönséggel. A kukucskáló színház idejét múlta. Szeretném, hogy a nézők válaszoljanak, ha nem is épp a nézőtéren, de otthon, magukban.

– *Stílusát tekintve, amellett, hogy elmerül bizonyos korszakokban, posztmodern módon vendégmondatokkal is él. Mit tart a posztmodernről a dráma tekintetében?*

–Az igazi posztmodern nem mondja meg, honnan idéz. Én mindig kirakom a jeleket. Ám nemcsak ennyiben tagadom a posztmodern elveket. Nekem hősök kellenek, cselekmény kell, érzelmek kellenek. Ha könnyek, hát könnyek. Nem igaz, hogy ma nem lehet igazi érzelmeket mozdító/kibillentő drámákat írni és előadni.

– *Egyik-másik darabja felolvasó színházi körülmények között színre került, de a mai helyzet nem nagyon kedvez a bemutatóknak. Mi a véleménye erről?*

– Most épp nincs okom panaszra. De valóban az a helyzet, hogy egy élő szerző csak bajt okoz. Esetleg beleszól a darabja sorsába. A ma játszott drámák jelentős része vagy átértelmezett és eltorzított klasszikus, vagy egyszerűen valamilyen aktualizálható napi esemény alapján íródik, s pár év múlva senki sem emlékszik rá.

– Pályáján filmtörténeti, filmesztétikai tanulmányokat írt, majd novellákat, regényeket. Egy interjúban mesélte, hogy a drámaírást tulajdonképpen gimnazistaként kezdte, amikor egy barátjával az Az ember tragédiáját *parafrazeálták* A tanuló tragédiája *címmel. Az ifjúság bizonyára ma is érzékeny a színházi világra. Mácsai Pál egy legutóbbi nyilatkozatában https://forbes.hu/a-jo-elet/szinhaz_macsai_pal/, arról is beszélt, hogy ezt a sokezeréves élő kultúrjelenséget mindenképpen a fiatal korosztály bevonásával lehetne megóvni. Mit gondol erről?*

– Nagy ötletnek gondolom, mert a görög drámától eredeteztetett színházi kultúrkincseket valahogyan át kellene szállítani a túlsó partra. Ezt már nem a mi generációnk fogja megtenni, hanem az utánunk jövők. Drukkolok nekik, s egy-két darabomat felraknám erre a szellemi Noé bárkájára.

– Új kötetének címadó darabja valamilyen fura jövő időben játszódik, ahol egy összehajtogatott kartonlapból támad életre az egyik szereplő, az utójátékban pedig megjelenik egy mindentudó Mefisztó-szerű alak, aki Goethe darabjával ellentétben nem ígér, csak számonkér. Ez lenne a szerelem jövője?

– Az író néha nem tud mást, csak széttárja a kezét. Én sem tudok válaszolni rá, hol a szerelem, a megmentő, életet adó, mindenért kárpótló szerelem. Volt ilyen az életemben, de itt az a kérdés, hogy mi lesz a jövőben? Hogy van-e jövője a hagyományos értelemben vett szerelemnek?